

Az Európai Unió és a versenyképesség

Eperjesi Zoltán

Fővárosi Közterület-fenntartó Zrt., Budapest
zoltan.eperjesi76@gmail.com

ÖSSZEFOGLALÁS

Az „Európai Unió versenyképessége” című tanulmányomban először is a versenyképességet definiálok. Ezt követően térek rá az Európai Unió versenyképességének elemzésére. Az elemzés során nagyban támaszkodom az Európai versenyképességi indexre, valamint annak koncepciójára. Az európai versenyképességi index koncepciója három fő elemből áll: a kreatív gazdaságból, a gazdasági teljesítményből, valamint az infrastruktúrához való hozzáférésekből. Egyértelművé vált, hogy az Európai Unió a világgazdaságban betöltött pozícióját csak úgy tudja megtartani, növelni, ha tagállamai elkötelezik magukat a tudásalapú, versenyképesség növelésére törekvő gazdaságpolitika megvalósítása mellett. Az Európa 2020 stratégia, valamint a 2007–2013-ig tartó költségvetés is a versenyképesség kiemelkedő szerepét hangsúlyozza, és annak előmozdítása irányába mutat.

Kulcsszavak: Európai Unió, versenyképesség, innováció, kutatás-fejlesztés

SUMMARY

I define first of all the competitiveness in my study „Analysing the competitiveness of the European Union”. After that I turn to the analysis of the competitiveness of the EU. The European competitiveness index and its concept were of great assistance during the analyses. The concept of the European competitiveness index has three main components: creative economy, economic performance, access to infrastructure. It is unambiguous that the European Union can only sustain and increase its position reached in the world economy, when its member states commit themselves for the completion of the knowledge based economic policy striving for competitiveness. The Europe 2020 strategy and the budget period 2007–2013 emphasize the outstanding role of competitiveness and urge to take the necessary measures.

Keywords: European Union, competitiveness, innovation, research-development

A VERSENYKÉPESSÉG ÉRTELMEZÉSE

Az Európai Unió versenyképességének elemzése szempontjából mára már kulcsfontosságúvá lett a fogalom.

„A versenyképesség fogalma mikroszinten a piaci versenyben való pozíciószerzés, illetve helytállás képességét jelenti az egyes vállalatok, egymás versenytársai között, valamint makrogazdasági szempontból az egyes nemzetgazdaságok között” – írja Lengyel Imre (Lengyel, 1999).

Az OECD a következőképp határozza meg a versenyképesség fogalmát: a versenyképesség a vállalatok, iparágak, régiók és szupranacionális régiók képessége relatíve magas tényezőjövedelem és relatíve magas foglalkoztatási szint létrehozására egy fenntartható bázison, miközben a nemzetközi versenynek tartósan ki van téve (Baranyi, 2012). Az Európai Unió pedig a következő fogalom meghatározást adja: *„képesség olyan javak és szolgáltatások előállítására, amelyek a nemzetközi piacon értékesíthetők, miközben a jövedelmek magas és fenntartható szinten maradnak”* (Lengyel, 1999).

Mikroszinten egy adott áru versenyképessége akkor biztosított, ha a termék, vagy szolgáltatás ára alacsonyabb, minősége, műszaki színvonala jobb, mint a versenytársé, és az áruszállításhoz kapcsolódó szolgáltatás jobb és előnyösebb, mint a konkurenciáé (szállítási határidő, pontosság, csomagolás, alkatrészellátás stb.). Versenyképesnek akkor tekinthető az adott áru, ha a három tényező közül legalább kettő összehasonlításban jobb, mint a konkurencia.

Makroszinten kijelenthető, hogy egy gazdaság akkor versenyképes, ha a vállalatok, iparágak, régió szintjei nemcsak külkereskedelmi, hanem minden piaci értékesítés vonatkozásában folyamatos, nem csak átmeneti jellegű jövedelmet és nyereséget realizálnak, amellyel a jólét és a foglalkoztatottság folyamatosan gyarapszik.

Az exportképesség növelése a megfelelő műszaki színvonal mellett természetszerűen megköveteli a költségverseny képességet is, így a bérszínvonal alacsony tartását. Itt tapasztalható a legnagyobb ellentmondás, hiszen egy ország tökevonzó képessége szempontjából nagyon fontos alacsony bérszínvonal egyben a jóléti nyugati államokhoz való felzárkózás gátját is jelenti.

Addig, míg az egyes államok és régiók egymással versengenek a külföldi tőkebefektetésekért, és ezen befektetésekért kiszolgáltatott helyzetükből adódóan még különböző állami támogatásokat is nyújtanak, nem mutatkozik lehetőség a bérszínvonal és az életszínvonal emelkedésére. A jelenlegi globális világgazdaságban olyan helyzet alakult ki, hogy a jóléti államok versenyképességük megtartása érdekében egyre inkább rákényszerülnek az évtizedeken át hangoztatott és megvalósított szociális állam vívmányainak megnyirbálására. A közép-kelet európai országokban még drasztikusabb a helyzet, mivel a szocializmus erőszakos államosítása megakasztotta a hazai magángazdaság folyamatos, szerves fejlődését, és a tőke nélküli lakosságot sokként érte a szocializmus nyújtotta kiszámítható, sok tekintetben európai szintű szociális szolgáltatások megkacsalása vagy megszüntetése, valamint az élet-

hosszig tartó munkahely szimbólumának megszűnése. A kiszámíthatóság helyébe lépett a teljesítménykényszer, az élethosszig tartó tanulás, a folyamatos fejlődés és a környezethez való alkalmazkodás képessége. A magánszférában megszűnt vagy marginalizálódott a szakszervezeti érdekképviseltek jelentősége.

Három tényező kivételével a mutatók a makrogazdasági környezet változói közé tartoznak. A versenyképesség javítását célzó gazdaságpolitikának kiemelten kell foglalkoznia a hátrányokkal, mivel itt a struktúrák felülvizsgálatára van szükség. Az Egyesült Államokkal való összevetésben az Európai Unió három területen előzi meg az Egyesült Államokat: a társasági jövedelemadó ráta, a terrorizmus üzleti költségei és a megtakarítási ráta terén. A szabályozáshoz kötődő üzleti akadályok tényező azt vizsgálja, hogy az üzletmenetet érintő szabályozási akadályokat a központi kormányzati szervek, vagy inkább regionális/városi szervek okozzák. A többi felsorolt faktor esetében az Egyesült Államok minden területen jelentősen megelőzi az Európai Uniót (1. táblázat).

A makrogazdasági környezetet vizsgáló mutatók közül jó néhány kedvezőtlen képet mutat: így például az USA-hoz képest túl magas az állam fiskális szerepvállalási, mint a kiadási mind pedig a bevételi oldalon. Az USA-ban a kormányzati kiadások a GDP 18,37%-át tették ki 2001-ben, míg ez a mutató a 25 tagú unió esetében 43,37% volt. A munkaerő-gazdálkodás területén tapasztalható rugalmatlanság szintén jelentős kihívást jelent az EU tagállamai részére. A bérmeghatározás rugalmassága lényegesen kedvezőbb az USA-ban, mint Európában.

A közép-kelet európai államok unióba történő felvétele nem okozott érdemi elmozdulást az unió legyengébb versenyképességi faktoraiban.

A telekommunikációs és az információs technológiák drasztikus fejlődése lehetővé tette az információk helytől független azonnali továbbítását, ami azonban messze nem jelenti azt, hogy a földrajzi aspektusok vesztettek volna jelentőségükből. Míg lehetővé vált az emberek és a cégek számára, hogy jóval szélesebb körben keressenek munkát, az egymással összefüggő erőforrások és iparágak földrajzi koncentrációja továbbra is a nemzetek és régiók legmeghatározóbb jellemzője marad, ami különösen érvényes a fejlett ipari országokra. A lokalitás korábbi leglényegesebb ismérvei, mint például az erőforrásokhoz és a piacokhoz való közelség egyre inkább elvesztik jelentőségüket. A különböző erőforrásokhoz való hozzáférés tovább erősíti a helyi verseny fontosságát. A globalizáció növeli a lokális versenyt.

Michael Porter a következőképpen magyarázza ezt a lokális paradoxont. „*A fejlett ipari államokban mindennek leértékelődött a versenyelőnye, amit hatékonyan be lehet szerezni nagyobb távolságról. A faxon és e-mail útján küldött információ mindenki számára elérhetővé vált. Bár a globális erőforrások enyhítik a kedvezőtlen körülményeket, a globális világgazdaságban a legmeghatározóbb versenyelőny paradox módon továbbra is a helyi versenyelőny marad*” (Huggins, 2007).

Az agglomerációk lokális termelékenységi előnyei, úgy mint a speciális inputokhoz, munkaerőhöz, információhoz és intézményekhez való hozzáférés további

csoportosulásra serkenti a vállalkozásokat, és az új vállalkozások vonzása révén még erősebb koncentráció jön létre. A termelékenység növelését elősegítő tényezők miatt a különböző innovációk szintén az adott klaszteren belül alakulnak ki, ami tovább fokozza a termelékenység növekedését. Például a személyes kapcsolatokon át történő speciális információhoz való jutás a lokális előnyszerzés malmára hajtja a vizet, mivel a helyszínen képviselt vállalkozások közvetlenül szereznek tudomást a vevői igényekről és a piaci trendekről (Porter, 2003.).

A helyi verseny koncepciójának növekvő elméleti támogatottsága jelentős súlyt helyez arra a politikai megközelítésre, amely nem a nemzeti, hanem a regionális szintet veszi alapul. Az Európai Bizottság egyre nagyobb mértékben ismeri el azt a potenciális értéket, amely a regionális versenyképességet elősegítő tudásalapú befektetések koncepcióján nyugszik. Az új regionális versenyképesség és foglalkoztatási célkitűzés legfőbb célja, hogy a tudásgazdaságba való befektetések ösztönzésén keresztül javítsa az EU régiók versenyképességét (kutatás-fejlesztés, egyetemek és cégek közti együttműködés erősítése, innovációk, az alkalmazottak abszorpciók képességének javítása).

Az európai versenyképességi index koncepciója három fő elemre nyugszik: kreatív gazdaság, gazdasági teljesítmény, infrastruktúrához való hozzáférés (1. ábra). A gazdasági növekedés alappilléreinek megitélése jelentősen változott az elmúlt másfél évtizedben. A hagyományos növekedésemelvények, amelyek a cégek, régiók és országok versenyképességét a munka, tőke és természeti erőforrások rendelkezésre állása alapján határozta meg, egyre inkább új elemekkel egészül ki. Az új növekedésemelvények a gazdasági növekedést számos új összetevő alapján próbálja meg leírni, amelyekről korábban azt tartották, hogy nem tartoznak a gazdasági rendszerhez. Ilyen új összetevők az innováció, a technológia, valamint az oktatás. Paul Romer külön hangsúlyozza, hogy a technológia és a tudás a gazdasági rendszer endogén része (Romer, 1990).

Romer (1990) modellje a tudásfaktoron nyugszik, amely a tőke megnyilvánulása és a hosszú távú gazdasági fejlődés elősegítője. A tudás generálja az új technológiákat és eljárásrendeket. Szétválasztja a humán erőforrás (szakemberek) által közvetített tudást a tudás eredményeként létrejövő termékektől. Másként megfogalmazva a humán tőke rivális termék, mivel a szak tudással rendelkező ember egyszerre csak egy helyen tud jelen lenni, így kapós a versenyképes piacokon. Ezzel ellentétben a technológiai változások nem riválisak, mivel mihelyt elkészült a szabvány, a modell, máris lehet utánozni, hamisítani. A tudás fékezetlen növekedése lehetőséget biztosít további innovációk és technológiai változások számára, amelyek tovább javítják a termelékenységet. A humán erőforrásba fektetett beruházás növeli a jövedelmezőséget. A termékek és a technológia fix költségei a növekvő termelés következtében csökkennek. A kutató alátámasztja, hogy a jobb humán erőforrás ellátottság gyorsabb növekedést eredményez. Ez az oka annak, hogy a látszólag nagy emberi erőforrás állománnyal rendelkező fejlődő országok nem tudnak kellő ütemben gyarapodni.

Az Európai Unió leggyengébb versenyképességi faktorai (2001, 2002)

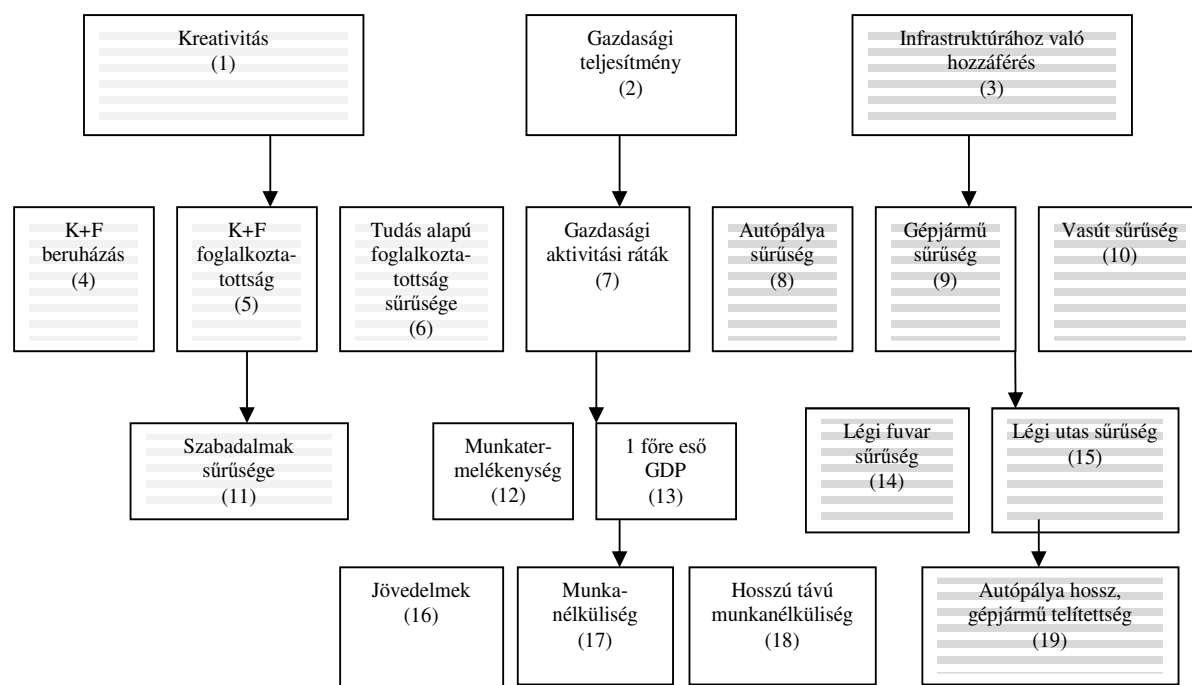
Megnevezés(1)	EU-15	EU-25	USA	Japán
Kormányzati kiadások 2001 (GDP %-a)(2)	44,63	43,37	18,37	46,90
Személyi jövedelemadó rátája 2002 (%) (3)	48,31	46,66	39,60	37,00
Munkaerő-felvétel és elbocsátás gyakorlata (%) (4)	2,76	2,91	5,20	2,80
Bérmeghatározás rugalmassága (%) (5)	3,81	4,02	6,20	5,90
Adórendszer hatékonysága (%) (6)	2,77	2,76	3,30	2,60
Társasági jövedelemadó rátája 2002 (%) (7)	32,38	31,38	35,00	30,00
Terrorizmus üzleti költségei (%) (8)	4,83	4,95	3,20	4,50
Export 2001 (GDP %-a) (9)	27,51	29,16	7,20	9,70
Megtakarítási ráta 2001 (GDP %-a) (10)	20,85	20,83	11,92	27,60

Forrás: Szentes et al. (2006)

Table 1: Weakest competitiveness factors of the European Union

Description(1), Governmental expenses 2001 (GDP %)(2), Personal income tax rate 2002 (%) (3), Praxis of workforce engagements and lay-offs(4), Flexibility of wages(5), Effectiveness of tax system(6), Corporate tax rate 2002 (%) (7), Costs of terrorism(8), Export 2001 (GDP %)(9), Savings rate 2001 (GDP %)(10), Source: Szentes et al. (2006)

1. ábra: Az európai versenyképességi index koncepciója

Forrás: European Competitiveness Index (2007)

Figure 1: Concept of the European competitiveness index

Creativity(1), Economic performance(2), Access to infrastructure(3), R&D investments(4), R&D employment(5), Density of knowledge(6), Economic activity rates(7), Density of motorways(8), Density of vehicles(9), Density of railways(10), Density of licenses(11), Labour(12), GDP/capita(13), Density of air cargo(14), Density of aviation passengers(15), Earnings(16), Unemployment(17), Long term unemployment(18), Length of motorways, density of vehicles(19), Source: European Competitiveness Index (2007)

Az innovációk koncentrációját számos elmélet kísérelte meg leírni. Schumpeter (1980) agglomerációs teóriája mellett érvel, hogy az innovációk a nagyvárosokban koncentrálódnak, mivel ezek a városok képesek megfelelő keretfeltételeket biztosítani az új vállalkozások számára. A hálózatos termelés szószólói mellett szállnak síkra, hogy a kis vállalkozások azért telepednek le egy helyen, hogy megkönnyítsék a helyi termelési lánc kialakulását, amely csökkenti tranzakciós költségeiket. A tudásgazdaság elméleti kidolgozói

Schumpeter (1980) teóriájából indultak ki, amely felismerte a nagyvállalatok és az általuk végzett szisztematikus kutatás-fejlesztések jelentőségét. Ennél a megközelítésnél az innováció kulcsszerepet játszik a tudásgazdaság fejlődésében. A tudásgazdaság teóriája arra is keresi a választ, hogy a magas szaktudású alkalmazottak miért pont egy adott helyen koncentrálódnak. A teória kidolgozói úgy vélik, hogy az innovatív vállalkozások olyan helyeken telepednek le, amelyek rendelkeznek adaptálható innovációs rendszerekkel, és

magasan kvalifikált kellő számú emberi erőforrással. Emellett még nagyon fontos a cégek közötti munkaerő áramlás, amely lehetővé teszi a tanulási rendszerek kialakulását.

Az elmúlt időszakban egyre erőteljesebben nyer teret a kreatív osztály teóriája, amely a kreatív ötleteket, technológiákat és új racionális eljárásrendeket kidolgozó emberek csoportjára utal. Ez a csoport magában foglalja a tudomány és kutatás, a művészetek, kultúra, és az üzleti élet szaktekintélyeit.

Az európai versenyképességi index kreatív komponense nyolc elemből áll:

- az üzleti élet K+F kiadásai,
- a kormány K+F kiadásai,
- a felsőoktatási intézmények K+F kiadásai,
- a gazdasági élet K+F tevékenységében foglalkoztatottak száma,
- a kormány K+F tevékenységében foglalkoztatottak száma,
- a felsőoktatási intézmények K+F tevékenységében foglalkoztatottak száma,
- szabadalmak száma,
- az információ-kommunikációs szektorban foglalkoztatottak száma.

AZ EURÓPAI UNIÓ KÖLTSÉGVETÉSE ÉS A VERSENYKÉPESSÉG (2007–2013)

A kutatás-fejlesztésre szánt beruházások és abban való foglalkoztatottság meghatározó fokmérői az új technológiák, ötletek, és szoftverek bevezetésének. Az elmúlt években az alacsony mértékű K+F beruházások nagy fejtörést okoztak az európai politikaalkotók számára. Az Európai Unió GDP-jének csupán 1,9%-át fordítja kutatás-fejlesztésre, holott a lisszaboni stratégia 3%-ot irányzott elő 2010-re. Ezen túlmenően a K+F ráfordítások Európában nagyon koncentráltak. Az alábbi táblázatból jól kivehető, hogy a 118 európai régió közül csupán 14 régió mutatószáma haladja meg a 3%-ot. A 14 régióból 8 régió Svédország vagy Finnország területén található.

Az ipar K+F ráfordításai jelentős pozitív hatást gyakorolnak a többi vállalkozásra és a társadalom egészére is, megkönnyítve a tudástransfer hasznosítását. A magánszektor K+F beruházásai az állami szektorral szemben nagyon jelentős fokmérői a régiók innovációs aktivitás szintjének. Az állami K+F beruházások elsődlegesen a tudományos bázis erősítését szolgálják, amely biztosítja, hogy a kutatás azon előnyeit is hasznosítsák, amelyeket a privát szektor nem szív fel. A kormányzati K+F programok kiegészítik, ösztönzik a privát szektor beruházásait, ami közvetlenül technológiai innovációhoz vezet.

A tudásgazdaságok első sorban az értékteremtő és innovációs bázisukkal, és nem a költségekkel versenyeznek. Amikor a régiók elindulnak a tudás gazdasággá alakulás útján, nő a tudásalapú foglalkoztatottság mértéke, és javul a humán erőforrás minősége. Természetesen ezzel párhuzamosan növekszik a közép- és felsőfokú oktatásra szánt kiadás mértéke, és a felsőfokú végzettségűek száma. Általánosságban elmondható, hogy az intenzív K+F aktivitás meghatározó a tudásalapú szektorok szempontjából, és ezek a szektorok magasabb innovációs és versenyelőny potenciállal

rendelkeznek. A tudás intenzív iparágak kibocsátása a többi iparág termelékenységét is növeli, és hozzájárul a tudás, a hatékony eljárásrendek elterjedéséhez. Az alábbiakban sorolom fel a versenyképesség szempontjából legmeghatározóbb nyolc szektort:

- biotechnológia és vegyipar (gyógyszergyártás, vegyipari termékek),
- információs-kommunikációs szolgáltatások,
- kutatás-fejlesztés,
- IT és computer gyártás,
- telekommunikáció,
- gép- és berendezésgyártás,
- elektromos gépgyártás (precíziós és optikai eszközök),
- gépjármű és szállítóeszköz gyártás.

A tudás alapú foglalkoztatottság területén az európai régiók közül Ile de France régió áll az élen, amely az egyedülállóan magas high tech szolgáltatásokban foglalkoztatottak számának köszönhető. Szinte holtversenyben a második helyet a német Baden-Württemberg tartomány foglalja el a világhírű gépjármű gyártása alapján.

Egyértelmű összefüggés figyelhető meg a régiók kreativitáson, gazdasági teljesítményen és az erőforrásokhoz való hozzáférése alapján alapuló versenyképessége, valamint a magas hozzáadott értékű, tudás intenzív foglalkoztatottság között. Az aggregált tudásalapú foglalkoztatottság és az európai versenyképességi index közti kapcsolat jól kimutatható.

Az európai versenyképességi index második fő komponense a gazdasági teljesítmény. A gazdasági teljesítmény komponens hat elemből áll: egy főre eső GDP, munkatermelékenység, hosszú távú munkanélküliségi ráta, bruttó havi kereset, gazdasági aktivitási ráta. A gazdasági aktivitási ráta kulcsfontosságú indikátor a szociális kohézió és az állami jóléti rendszertől való függőség megállapítása szempontjából. Nem meglepő, hogy a gazdasági aktivitási ráta szempontjából is szintén a K+F területén jeleskedő skandináv országok tűnnek ki.

Az európai versenyképesség harmadik komponense az infrastruktúra, valamint az ahhoz való hozzáférés. Egy régió, vagy ország közlekedési és telekommunikációs infrastruktúrájának minősége nagyban meghatározza annak befektetésvonzó lehetőségeit. A modern infrastruktúra nagyon lényeges faktor a vállalkozások teljesítménye szempontjából, meghatározza az adott régió gazdasági és szociális vonzerejét. A lemaradt régiókban, különös tekintettel az új tagállamokban végrehajtott infrastrukturális beruházások serkentik a növekedést, és az unió magrégióival való konvergenciát. Az új tagállamok infrastrukturális fejlesztése elengedhetetlen. A 10 új állam csatlakozásával 2004-ben 16%-kal nőtt az unió összlakossága, míg a teljes unió GDP-hez való hozzájárulásuk csupán 8% (European Competitiveness Report, 2006–2007).

A 2007–2013 időszak pénzügyi keretét vizsgálva megállapítható, hogy a versenyképesség irányába tolódik el a hangsúly. A versenyképesség növekedésért és foglalkoztatásért elvezetésű előirányzatra szánt kiadások éves szinten 6–7%-kal növekednek a közös agrárpolitika rovására, amelyek éves szinten 3%-kal csökkennek. Tényként kezelendő, hogy az aktuális költségvetési periódus kiemelt prioritást biztosít az Európai Unió versenyképességének, és globális pozíciójának erősítésének (2. táblázat).

Az EU 2007–2013 közötti pénzügyi keretének megoszlása (millió euró 2004-es áron)

Megnevezés(1)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2007–2013
1. Fenntartható növekedés(2)	51 267	52 415	53 616	54 294	55 368	56 876	58 303	382 139
1.a. Versenyképesség a növekedésért és foglalkoztatásért(3)	8 404	9 097	9 754	10 434	11 295	12 153	12 961	74 098
1.b. Kohézió a növekedésért és foglalkoztatásért(4)	42 863	43 318	43 862	43 860	44 073	44 723	45 342	308 041
2. A természeti erőforrások megőrzése és kezelése(5)	54 985	54 322	53 666	53 035	52 400	51 775	51 161	371 344
Ebből piachoz kapcsolódó kiadások és közvetlen kifizetések(6)	43 120	42 697	42 279	41 864	41 453	41 047	40 645	293 105
3. Állampolgárság, szabadság, biztonság és jogérvényesítés(7)	1 199	1 258	1 380	1 503	1 645	1 797	1 988	10 770
4. EU mint globális tényező(8)	6 199	6 469	6 739	7 009	7 339	7 679	8 029	49 463
5. Igazgatás(9)	6 633	6 818	6 973	7 111	7 255	7 400	7 610	49 800
6. Ellentételezések(10)	419	191	190	-	-	-	-	800
Kötelezettségi előirányzatok összesen(11)	120 702	121 473	122 564	122 952	124 007	125 527	127 091	864 316
GNI százalékában(12)	1,100%	1,080%	1,070%	1,040%	1,030%	1,020%	1,010%	1,048%

Forrás: Európai Közösségek Bizottsága (2007)

Table 2: Financial framework 2007–2013 (mill. EUR at 2004. prices)

Description(1), Sustainable growth(2), Competitiveness for growth and employment(3), Cohesion for growth and employment(4), Maintenance of natural resources(5), Out of which direct expenses connected to the market(6), Citizenship, liberty, security, justice(7), EU as global player(8), Administration(9), Compensations(10), Total commitment provisions(11), % in GNI(12) Source: Európai Közösségek Bizottsága (2007)

KÖVETKEZTETÉSEK

A kiszélesedő közösségi feladatok és célkitűzések megvalósítása értelem szerűen maga után vonja a közös költségvetéshez való hozzájárulás növelésének szükségességét. Az unión belül az egyes ország-csoportok különböző érdekekkel rendelkeznek. A nettó befizető tagállamok a közös költségvetést tekintik kiindulási alpnak, és nem a közös politikákat és közös célokat. A nettó befizetők a befizetések arányosítását, vagyis a nemzeti érdekek karakteresebb képviselését támogatják. Ezzel ellentétben a közös költségvetés haszonélvezői folyamatosan a szolidaritás, a konvergencia erősítését, a közös költségvetés újraelosztó jellegét támogatják. A mediterrán országok unióhoz való csatlakozásával lényegesen megváltozott a költségvetés jellege. A magrégiókhöz képest fejletlen perifériák a költségvetési célok és a közösségi források újrafelosztását igényelték.

A közép-kelet európai 12 újonnan csatlakozott állam kohéziós igényei, szükségletei csak tovább bonyolítják a helyzetet, mivel az allokálható források fajlagosan lecsökkentek, és az új finanszírozási igények a gazdasági

recesszió közepette jelentkeznek. Az új tagállamok mindenekelőtt a felzárkóztatásban, a kohézió erősítésében érdekeltek. Nagyon komoly érdekellentétek körvonalazódnak az unió régi tagállamai – mag országok – periféria között, valamint az újonnan csatlakozott államok és a korábbi, de jelenleg is haszonélvező tagállamok között. Ezen túlmenően filozófiai érdekellentétek is feszülnek. Az egyik álláspont a piacok védelmét támogatja, míg a másik szemlélet a versenyképesség előmozdítását erősíti.

Komoly dilemma előtt állnak az EU döntéshozói. El kell dönteniük, hogy az eddig is jól teljesítő magrégiókat erősítik a versenyképesség jellege hangoztatásával, vagy a leggyengébb, legelmaradottabb régiókat próbálják felzárkóztatni. Az uniónak el kell dönteni, hogy a gyorsabb gazdasági növekedést jelentősebb fejlettségbeli különbségekkel, vagy a lassabb növekedést, csökkenő fejlettségbeli különbségekkel választja. Az Európa 2020 stratégiát olvasva egyértelmű, hogy az Európai Unió a versenyképesség erősítése mellett száll síkra a recesszió által sújtott világgazdasági versenyben, amely egyértelműen a kétsésszerű Európát vetíti elő.

IRODALOM

- Baranyi B. (2012): Integrált területfejlesztés. Elméleti jegyzet. Budapest. 132. (megjelenés alatt)
- Európai Közösségek Bizottsága (2007): ICEG munkafüzet. 2007. június 30. Budapest. 20: 6.
- European Competitiveness Report 2006–2007.
- Huggins, R. (2007): European Competitiveness Index 2006-07. Robert Huggins Ltd. Wales. United Kingdom.
- Lengyel I. (1999): Régiók versenyképessége. Jatepress. Szeged. 10.
- Porter, M. (2003): Building the microeconomic foundation of prospering: findings from the microeconomic competitiveness index. The Global Competitiveness Report 2002–2003. World Economic Forum. 23–45.
- Romer, P. M. (1990): Endogenous Technological Change. Journal of Political Economy. 98. 5: 71–102.
- Schumpeter, J. A. (1980): Vizsgálódás a vállalkozói profitról, a tőkéről, a hitelről, a kamatról, a konjunktúraciklusról. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest.
- Szentes T.–Bató M.–Blahó A.–Dorner A.–Kutasi G.–Magas I.–Polyánszki T. Z.–Szajp Sz.–Szabó Zs. (2006): Fejlődés, Versenyképesség, Globalizáció II. Akadémia Kiadó. Budapest. 85.

